HISTORIAN JA YHTEISKUNTAOPIN OPETTAJIEN LIITTO HYOL ry
FÖRBUNDET FÖR LÄRARNA I HISTORIA OCH SAMHÄLLSLÄRA FLHS rf
MECHELININKATU 15 B 36
00100 HELSINKI
+358 44 303 1789
www.hyol.fi

5.3.2018

HYOL ry:n lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle lukiolaiksi ja laiksi ylioppilastutkinnon järjestämisestä annetun lain muuttamisesta, OKM/41/010/2017

Historian ja yhteiskuntaopin opettajien liitto HYOL ry katsoo, että lukiota tulee kehittää säilyttäen sen luonne monipuolista yleissivistystä tarjoavana oppilaitoksena. Lukio-opintojen jakautuminen eri oppiaineisiin, laaja oppiainevalikoima ja kunkin oppiaineen pakolliset kurssit turvaavat tätä tavoitetta. Opiskelijoilla tulee olla mahdollisuus perehtyä erilaisiin oppiaineisiin riittävän syvällisesti.

Historiallisen ja yhteiskunnallisen sivistyksen tulee säilyä keskeisenä osana lukiokoulutusta. Historian ja yhteiskuntaopin opiskelu antaa nuorille mahdollisuuden demokratian ja oikeusvaltion pelisääntöjen omaksumiseen ja kehittämiseen. Tärkeitä taitoja ovat esimerkiksi yhteiskunnallisten vaikuttamiskanavien tunteminen, laajojen asiakokonaisuuksien hahmottaminen, syy- ja seuraussuhteiden ymmärtäminen, empatia ja kriittinen medialukutaito.

Luonnos hallituksen esitykseksi on HYOL ry:n näkökulmasta pääosin onnistunut. Opinto-ohjauksen ja erityisopetuksen merkityksen korostaminen parantaa opiskelijoiden hyvinvointia. Tämä kuitenkin edellyttää, että uudistuksessa huomioidaan myös resursointi ja toteutettavuus. Koulutuksenjärjestäjille ei voi asettaa kohtuuttomia lisävelvollisuuksia ilman riittävää rahoitusta.

Opintojen sujuvan etenemisen kannalta on myös hyvä, että opintojen hyväksi lukeminen eri lukioiden välillä helpottuu. On kuitenkin tärkeää, että muodollisesti pätevän opetushenkilöstön rooli arvioinnissa ja opintojen hyväksymisessä säilyy vahvana.

Luonnoksessa on myös joitain kohtia, joissa HYOL ry:n arvion mukaan on epätarkkuuksia tai joiden käytännön toteutus voi aiheuttaa ongelmia.

1. Ylioppilaskirjoitusten rajaton uusimismahdollisuus. Kokeiden uusimista voidaan perustella ylioppilaskirjoitusten painoarvon lisääntymisellä korkeakoulujen opiskelijavalinnoissa. Rajaton uusimisoikeus voi kuitenkin johtaa kestämättömään tilanteeseen kokeita järjestävien lukioiden näkökulmasta. Mahdollisuus kokeiden uusimiseen ei myöskään kannusta opiskelijoita pyrkimään jatko-opintoihin muita väyliä pitkin tai muuttamaan jatko-opintosuunnitelmia tarpeen mukaan. Uusintaoikeutta olisi siis tarpeen rajoittaa ajallisesti ja määrällisesti.

2. Korkeakouluyhteistyön lisääminen. Velvoite tehdä yhteistyötä korkeakoulujen kanssa on sinänsä tervetullut uudistus. Laki kuitenkin velvoittaa vain lukioita, eikä aseta yliopistoille vastaavaa velvollisuutta tai kannustimia. Tämä saattaa johtaa koulutuksen järjestäjät ja opiskelijat epätasa-arvoiseen asemaan – esimerkiksi haja-asutusalueilla yhteistyömahdollisuudet ovat väistämättä heikommat kuin yliopistokaupungeissa. Siksi myös korkeakouluja pitää sekä tukea että velvoittaa yhteistyöhön.

3. Opintojaksojen laajuudesta päättäminen. Luonnos antaa koulutuksen järjestäjille mahdollisuuden päättää opintojaksojen laajuuksista. Erilaisiin ratkaisuihin päätyminen voi vaikeuttaa opintojen hyväksi lukemista ja oppimateriaalien tuottamista ja käyttöä. Opetuksen sisällöt ja tavoitteet on edelleen määriteltävä tarkasti opetushallituksen laatimissa opetussuunnitelman perusteissa.

4. Oikeus lähiopetukseen. Luonnos takaa opiskelijalle oikeuden saada opetusta, mutta koulutuksen järjestäjälle annetaan mahdollisuus päättää järjestämistavasta ja jopa opetusmenetelmistä. Varsinkin valtakunnallisten pakollisten ja syventävien opintojen osalta oikeus lähiopetukseen olisi tärkeää opiskelijoiden tasa-arvon toteutumiseksi eri kokoisissa lukioissa. Lähiopetus yhdessä opettajan opetusmenetelmiä koskevan autonomian kanssa takaa parhaat oppimistulokset.

5. Oppiainerajat ylittävä yhteistyö. Yhteistyö on lähtökohtaisesti kannatettava asia, ja sitä toteutetaan jo nykyään laajasti teemakurssien kautta. Nykyinen opettajien opetusvelvollisuusrakenne, joka asettaa oppiaineet eriarvoiseen asemaan, vaikeuttaa kuitenkin yhteistyön toteuttamista käytännössä.

HYOL ry toivoo, että lukiota kehitetään yleissivistävänä oppilaitoksena, jossa opiskelija saa käsityksen eri tiedon- ja tieteenalojen perusteista. Opiskelijoiden tasa-arvoiset opiskelumahdollisuudet tulee taata koulutuksenjärjestäjän koosta tai sijainnista riippumatta. Lukiolain uudistamisessa tulee ottaa huomioon muiden lukion kehittämiseen liittyvien hankkeiden vaikutukset. Ylioppilaskokeiden, opetussuunnitelmien ja opetusvelvollisuuksien uudistamisen tulisi tapahtua koordinoidusti ja lukiokoulutuksen kokonaisuus ja tavoitteet huomioiden.

Eero Kitunen
Puheenjohtaja, HYOL ry

Ari Höyssä
HYOL ry:n lukioryhmän puheenjohtaja

Lausunnon keskeinen sisältö

Historian ja yhteiskuntaopin opettajien liitto HYOL ry: näkemys on, että lukiota tulee kehittää yleissivistävänä oppilaitoksena, jossa opiskelija saa käsityksen eri tiedon- ja tieteenalojen perusteista. Historiallisen ja yhteiskunnallisen sivistyksen tulee säilyä keskeisenä osana tulevaisuuden lukiokoulutusta, sillä näiden aineiden opiskelu antaa nuorille ymmärrystä ja taitoja, jotka ovat tärkeitä demokraattisessa yhteiskunnassa toimimisessa. Tasa-arvoiset opiskelumahdollisuudet tulee taata koulutuksenjärjestäjän koosta tai sijainnista riippumatta.

HYOL ry näkee monet luonnoksessa esitetyt uudistukset myönteisinä, kunhan niiden toteuttamiseen varataan riittävästi resursseja. HYOL ry:n mielestä luonnos vaatii korjaamista tai tarkentamista seuraavilta osin:

1. Ylioppilaskirjoitusten uusimismahdollisuutta tulee rajoittaa ajallisesti ja määrällisesti.
2. Korkeakouluyhteistyön lisäämisessä pitää huomioida koulutuksen järjestäjien edellytykset.
3. Opetuksen sisällöt ja tavoitteet on edelleen määriteltävä tarkasti opetushallituksen laatimissa opetussuunnitelman perusteissa.
4. Oikeus lähiopetukseen on taattava.
5. Oppiainerajat ylittävässä yhteistyössä on huomioitava opettajien erilaiset opetusvelvollisuudet.